

Ks. FRANCISZEK BĄCZKOWICZ CM

POSTY OBOWIĄZUJĄCE

KRAKÓW 2015

www.ultramontes.pl

POSTY OBOWIĄZUJĄCE

Ks. FRANCISZEK BĄCZKOWICZ CM

I. Pojęcie i podział.

Rozróżniamy post *naturalny* (*ieiunium naturale*), polegający na zupełnym wstrzymaniu się od jedzenia i picia, oraz *kościelny* (*ieiunium ecclesiasticum*), polegający na wstrzymaniu się od pokarmów w granicach przepisanych przez Kościół.

Kodeks [Prawa Kanonicznego] rozróżnia: a) post *jakościowy* czyli wstrzymanie się od potraw mięsnych (*abstinentia*); b) *post ilościowy* czyli pożywanie do sytości raz dziennie (*ieiunium*); c) *post ścisły* czyli post ilościowy połączony z jakościowym (*ieiunium et abstinentia*).

1. Post jakościowy polega na wstrzymaniu się od mięsa i rosołu (*ius ex carne*); nie zabrania pożywania jaj, nabiału i rozmaitych przypraw (*condimenta*) nawet z tłuszczu zwierzęcego (kan. 1250).

Nie wolno pożywać *mięsa*, tj. tego wszystkiego, co z natury swej, ze zwyczaju lub z powszechnego mniemania ludzi zalicza się do mięsa; wolno natomiast jeść ryby oraz żyjątko o zimnej krwi, które zwykły przebywać w wodzie, np. żaby, ślimaki, żółwie itp. Co się tyczy pożywania mięsa ptaków wodnych, opinie autorów są podzielone; wobec tego należy stosować się do zwyczaju danej okolicy.

Pod pojęcie mięsa podpada także krew, mózg, szpik kości, słonina nietopiona oraz bulion i ekstrakty z mięsa.

Niedozwolone jest pożywanie *rosołu*. Przez rosół należy rozumieć wodę, w której gotowane było mięso lub kości.

Wolno używać jakichkolwiek *przypraw do potraw*, nawet z tłuszczów zwierzęcych, czyli tego wszystkiego, co się w małej ilości dodaje do głównej potrawy, by ją uczynić smaczniejszą. Dozwolone jest zatem używanie masła, łoju, sadła, smalcu, słoniny stopionej itp.; drobne kawałeczki mięsa (skwarki),

pozostałe po przetopieniu, wolno spożyć razem z tłuszczem. Przepis o poście jakościowym obowiązuje *sub gravi* [tj. pod grzechem ciężkim]. Moralisci są zdania, że spożycie potraw mięsnych do 20 gramów jest tylko grzechem lekkim, ponad 60 gramów na pewno grzechem ciężkim (1).

2. Post ilościowy polega na jednorazowym posiłku do sytości w ciągu dnia; nie zabrania wszelako rannego i wieczornego posiłku, przy którym jednak co do ilości pokarmów przestrzegać należy przyjętych zwyczajów miejscowych. Nie jest również wzbronione pożywanie potraw mięsnych i ryb przy tym samym posiłku; wolno także brać posiłek do sytości wieczorem zamiast w południe (kan. 1251) (2).

Post ilościowy nie zabrania spożywania pokarmów mięsnych podczas posiłku do sytości. Natomiast przy posiłku rannym i wieczornym wolno pożywać pokarmy mięsne tylko wtedy, jeżeli w jakiejś okolicy panuje taki zwyczaj (3). W Polsce takiego zwyczaju nie było.

Zwyczaj, o którym mowa, nie jest to zwyczaj prawny w ścisłym znaczeniu, formalny, lecz praktyka, powstała czy to na podstawie zwyczaju prawnego czy też dyspensy lub przywileju (4).

Należy zachować zwyczaj powszechnie panujący w tym miejscu na którym się aktualnie przebywa, a nie zwyczaj w miejscu zamieszkania.

Kto nie jest obowiązany do zachowania postu ilościowego (np. z powodu choroby, braku lub przekroczenia wieku) albo otrzymał od niego dyspensę, może w dni wolne od postu jakościowego, np. w poniedziałki, wtorki, środy i czwartki Wielkiego Postu, spożywać mięso przy każdym posiłku (5).

Przepis o poście ilościowym obowiązuje *sub gravi*. Moralisci przyjmują, że na śniadanie wolno spożyć około 70 gramów a na wieczerzę około 300 gramów stałych pokarmów; spożycie ilości pokarmów przekraczających 120 gramów w ciągu dnia poza przewidzianymi posiłkami uważają za grzech ciężki, bez względu na to czy ilość ta została w ciągu dnia spożyta naraz czy też częściami (6). Co do zachowania postu ilościowego można podać następującą praktyczną wskazówkę: w dniu postu ilościowego lub ścisłego każdy powinien na śniadanie i wieczerzę o tyle mniej spożyć pokarmów, żeby między dniem postu a dniem zwykłym zachodziła naprawdę różnica, czyli żeby każdy odczuł pewne umartwienie; do zachowania postu wystarcza ująć sobie jedną trzecią z tego, co się zwykle na śniadanie lub wieczerzę spożywa.

3. Post ścisły polega na jednorazowym dziennie posiłku do sytości oraz na wstrzymaniu się od potraw mięsnych; dlatego też, jeżeli obowiązuje post ścisły, należy zachować przepisy odnoszące się zarówno do postu ilościowego, jak i do postu jakościowego.

Kto otrzymał dyspensę tylko od postu jakościowego, jest obowiązany do zachowania postu ilościowego; wolno mu zatem pożywać mięso tylko przy jednorazowym posiłku do sytości. Kto jest zwolniony tylko od postu ilościowego, zachować musi post jakościowy.

II. Dni postne.

1. Post *jakościowy* czyli wstrzymanie się od potraw mięsnych (*lex solius abstinentiae*) obowiązuje we wszystkie piątki całego roku (kan. 1252 § 1).

2. Post *ścisły* czyli tak co do ilości jak co do jakości zachować należy: w środę popielcową, piątki i soboty Wielkiego Postu, w Suche Dni, w Wigilię Zielonych Świąt i Bożego Narodzenia, oraz 7 grudnia (7) (kan. 1252 § 2).

3. Post *ilościowy* (*ieiunium*) obowiązuje we wszystkie inne dni Wielkiego Postu, tj. w poniedziałki, wtorki, środy (z wyjątkiem popielcowej i suchodniowej, kiedy obowiązuje post ścisły) i czwartki (kan. 1252 § 3).

4. W *niedziele i święta nakazane* (*festa de praecepto*), z wyjątkiem świąt przypadających w Wielkim Poście, post nie obowiązuje; jeżeli wigilia przypadnie na niedzielę, to postu nie przenosi się na sobotę (kan. 1252 § 4) (8). Wielki Post kończy się o północy z Wielkiej Soboty na Wielką Niedzielę, a nie jak dotychczas, w Wielką Sobotę w południe (9). Jeżeli w jakiejś miejscowości któreś ze świąt nakazanych jest zniesione lub przeniesione na najbliższą niedzielę, post nie przestaje w tym dniu obowiązywać (10). W niedziele wielkopostne nie ma postu; w święta natomiast nakazane, przypadające w Wielkim Poście, post obowiązuje (11).

5. Powyższe przepisy nie zmieniają indultów partykularnych, ślubów osób fizycznych czy moralnych, reguł i konstytucji jakiegokolwiek zakonu lub zatwierdzonego stowarzyszenia tak mężczyzn jak niewiast, prowadzących życie wspólne, nawet bez ślubów (kan. 1253).

III. Podmiot.

1. Post *jakościowy* czyli wstrzymanie się od potraw mięsnych obowiązuje tych wszystkich, którzy ukończyli siódmy rok życia (kan. 1254 § 1).

Ci jednak, którzy po ukończeniu siódmego roku życia nie mają używania rozumu, nie są obowiązani do zachowania postu jakościowego (zob. kan. 12).

2. Post ilościowy obowiązuje wszystkich, którzy ukończyli 21 rok życia, a nie rozpoczęli jeszcze 60 roku (kan. 1254 § 2).

Ks. Franciszek Bączkowicz CM, *Prawo Kanoniczne. Podręcznik dla duchowieństwa*, T. II (wydanie trzecie uzupełnili i przygotowali do druku Ks. Józef Baron CM i ks. Władysław Stawinoga CM), Wydawnictwo Diecezjalne Św. Krzyża w Opolu 1958, ss. 420-424. (a)

Przypisy:

(1) Zob. Noldin, *Summa theologiae moralis*, II, n. 676; Jone, II, ad can. 1250.

(2) Vermeersch, *De frustulo et coenula quadragesimali*, w: "Periodica" 1933, 60.

(3) Inaczej: Cocchi, V, n. 84; Grabowski, 496. Opierają się na odpowiedzi Kom. Int. z 23 października 1919 (AAS, XI (1919), 480), która na zapytanie, czy po wydaniu Kodeksu można bezpiecznie uczyć, że w dniach samego postu jest dozwolone spożywać więcej razy dziennie potrawy mięsne, odpowiedziała przecząco. Odpowiedź tę należy jednak rozumieć w ten sposób, że na podstawie samego Kodeksu, bez uwzględnienia przyjętego zwyczaju, nie wolno w dniach samego postu ilościowego spożywać więcej razy mięsa; Kodeks bowiem ani nie zabrania ani nie przepisuje potraw mięsnych przy tym lekkim posiłku, lecz odsyła do miejscowego zwyczaju. Zob. Vermeersch-Creusen, II, n. 566; Coronata, *De locis etc.*, n. 302.

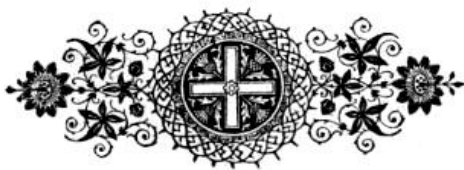
(4) Vermeersch-Creusen, II, n. 556; Cocchi, V, n. 84.

(5) Vermeersch-Creusen, II, n. 556; Cocchi, V, n. 85. Zob. także artykuł w "Gazecie Kościelnej", 1927, 149 nn.

(6) Zob. Noldin, II, n.679; Jone, II, ad can. 1250; Coronata, *Institutiones iuris canonici*, II, n. 826.

(7) Post ścisły przypadający na wigilię Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny został dekretem Kongregacji Soboru z 25 VII 1957, AAS, 49 (1957), 638, przeniesiony na 7 grudnia. – Kan. 1252 & 2 wśród dni, w które przypada post ścisły, wylicza również wigilię Wszystkich Świętych. Ponieważ wigilia ta została zniesiona dekretem Kongregacji Obrzędów z 23 marca 1955 (AAS, 47 (1955), 48), wygasł tym samym obowiązek zachowania przywiązanego do niej postu ścisłego.

- (8) Kom. Int., 24 XI 1920, AAS, 12 (1920), 576.
- (9) C. Rit., 16 XI 1955, AAS, 47 (1955), 838, n. 10.
- (10) Kom Int., 17 II 1918, AAS, 10 (1918), 170.
- (11) Kom. Int., 24 XI 1920 AAS, 12 (1920), 576.
- (a) Por. 1) Ks. Dr Ignacy Grabowski, [*Prawo kanoniczne według nowego kodeksu.*](#)
- 2) Ks. Antoni Chmielowski, a) [*Nauka o poście.*](#) b) [*Nauka o spowiedzi.*](#) c) [*Rozmyślenia o pokucie i jej warunkach.*](#)
- 3) Ks. Zygmunt Chełmicki, [*Ojców naszych Wiara Święta \(mały katechizm\).*](#)
- 4) Piotr kardynał Gasparri, [*Katechizm katolicki \(Catechismus catholicus\).*](#)
- 5) Ks. Jakub Górka, [*Cześć Maryi. O pobudkach i środkach nabożeństwa do Najświętszej Maryi Panny.*](#) a) [*Posty ku czci Matki Najświętszej.*](#) b) [*Jałmużny na cześć Maryi.*](#)
- 6) Kardynał Mercier, [*O umartwieniu chrześcijańskim.*](#)
- 7) O. Paweł Segneri SI, [*Kazania wielkopostne.*](#)
- 8) Bp Józef Sebastian Pelczar, [*List pasterski na Wielki Post. O obowiązkach katolików w naszych czasach i o potrzebie organizacji katolickiej.*](#)
- (Przyp red. *Ultra montes*).

([HTM](#))